

Новыя выданні па БМЗ

І. Каліта, А. Садоўская,
Н. Старавойтава,
*Фразеалагічны мінімум беларускай
мовы: задачы
і перспектывы,*
пад аг. рэд. І. Каліты,
А. Яўдошынай, Р. Калеты,
Ústí nad Labem 2021.

Напрыканцы 2021 года ў Чэхіі выйшла калектыўная манаграфія *Фразеалагічны мінімум беларускай мовы: задачы і перспектывы* (на беларускай мове). Міжнародны аўтарскі калектыў складаецца з выпускніц філалагічнага факультэта БДУ: Іна Каліта (Чэхія, г. Усці над Лабэм, Універсітэт імя Яна Эвангелісты Пуркінэ), Анжаліка Садоўская (Беларусь, Мінск, Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт), Надзея Старавойтава (Беларусь, Мінск, Беларускі дзяржаўны эканамічны ўніверсітэт).

Манаграфія выдадзена пры падтрымцы чэшскага ўніверсітэта імя Я. Э. Пуркінэ. У межах гранта “Кампаратыўныя аспекты славянскай фразеалогіі” ў 2020 г. выйшла манаграфія І. Каліты “Актуальныя пытанні сучаснай славянскай фразеалогіі” (Чебоксары: ИД «Среда», 136 с. DOI 10.31483/a-10247) і ў 2021 г. — кніга, якая з’яўляецца плёнам шматгадовай працы названых аўтарак. Першая — віншавальная старонка кнігі дае кароткую гісторыю абедвух навучальных устаноў па-беларуску і па-чэшску і адрасуе віншаванні ўніверсітэтам-юбілярам. 2021 год — знамянальная дата ў гісторыі ВНУ, якія маюць дачыненне да выхаду названай кнігі: Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт адзначае 100-гадовы юбілей, універсітэт імя Я. Э. Пуркінэ — 30-гадовы юбілей.

Манаграфія абгрунтоўвае ідэю неабходнасці стварэння фразеалагічнага мінімуму беларускай мовы. Аўтарскі калектыў паказвае літаратурныя і дыялектныя фразеалагізмы, прапануе метады і формы працы з фразеалогіяй, падае прыклады заданняў. І частка І. Каліты прысвечана абгрунтаванню неабходнасці стварэння фразеалагічнага мінімуму беларускай мовы і падае кароткую гісторыю беларускай мовы ў новай ролі — як замежнай (БМЗ), геаграфічную карту яе распаўсюджвання ў свеце. II частка А. Садоўскай акрэслівае акцэнтны этналінгвістычнага і лінгвакультуралагічнага даследавання нацыянальна-культурна маркіраваных фразеалагізмаў і спосабы адлюстравання этнакультуры ў іх семантыцы і кампанентным складзе. III частка Н. Старавойтавай знаёміць з філалагічнымі эсэ як сродкам

навучання і ўтрымлівае каштоўны Банк аўтарскіх філалагічных эсэ. Актуальнасць абранай аўтарскім калектывам тэмы абумоўлена агульнай цікавасцю сучаснікаў да авалодання замежнымі мовамі, з аднаго боку, і патрэбай няспынай мадэрнізацыі моўнай адукацыі, з другога боку. Надзённасць распрацоўкі дадзенай тэмы ўзмацняецца і нераспрацаванасцю пытання фразеалагічнага мінімуму ў беларускай лінгвістыцы, што стрымлівае інавацыю навукова-метадычных падыходаў да вывучэння мовы як роднай і як замежнай. Аўтаркі разглядаюць шэраг важных пытанняў, аб'яднаных агульнай ідэяй распрацоўкі канцэптуальных асноў і шляхоў фарміравання фразеалагічнага мінімуму беларускай мовы. Кнігу можна разглядаць і як прапанову для далейшага маштабнага міжнароднага супрацоўніцтва. Пастаўленая ў манаграфіі задача стварэння фразеалагічнага

мінімуму беларускай мовы звернута як да беларускіх настаўнікаў, лінгвістаў і выкладчыкаў беларускай мовы як замежнай у самой Беларусі, так і да беларусістаў, якія выкладаюць беларускую мову за межамі Беларусі.

Кніга даступная ў электронным рэпазіторыі ўніверсітэта імя Яна Эвангелісты Пуркіна.

https://arl.ujep.cz/arl-ujep/cs/detail-ujep_us_cat-0295775-Frazealagichny-minimum-belaruskaj-movy-zadacy-i-perspektivy/?disprec=5&isec=1

Іна Каліта

Усці над Лабэм (Чэхія)

e-mail: inna.kalita@ujep.cz

DOI: 10.32612/um.bmz.2021.5.pp.47-48

К.С. Півавар, Г.А. Арцямёнак,
“Традыцыйная культура
і побыт беларусаў”,
Мінск 2021

У выдавецтве “Беларуская энцыклапедыя” выйшла кніга пад назвай “Традыцыйная культура і побыт беларусаў”, аўтарамі якой з’яўляюцца дацэнт кафедры беларускага мовазнаўства Кацярына Сяргееўна Півавар і светлай памяці былы загадчык кафедры Генадзь Анто́навіч Арцямёнак.

Выданне выйшла ў серыі “Вялікая энцыклапедыя маленькага прафесара” і адрасавана чытачам малодшага і сярэдняга школьнага ўросту, аднак будзе цікавым і карысным чы-

тачам усіх узростаў. У слоўнік уключаны тыя адзінкі мовы, якія валодаюць культурным фо- нам, г. зн. некаторым наборам дадатковых зве- стак і асацыяцый, звязаных з нацыянальнай гісторыяй і культурай.

Кніга – вынік глыбокага аналізу ўсходнеславянскіх лінгвакраіназнаўчых і лінгвакультура- лагічных слоўнікаў, а таксама збору матэрыялу на беларускай глебе – лінгвістычных, гіста- рычных, этнаграфічных, энцыклапедычных крыніц, публіцыстычных і мастацкіх твораў. Структура слоўніка прадстаўлена прадмовай, у якой даецца азначэнне лінгвістычных тэр- мінаў – лінгвакультурамы і лінгвакраіназнаўчай лексікі – і наступнымі раздзеламі: “Традыцый- ны побыт беларусаў”, “Свет беларускай пры- роды”, “Матчына мова”, “Святочныя традыцыі беларусаў”. Усяго прапанавана больш за 120 слоўнікавых артыкулаў.

Ідэя вывучаць мову ў кантэксце культу- ры, жыцця народа не новая і вельмі распаўсю- джаная, што выклікала выхад цэлага шэрагу лінгвакраіназнаўчых і лінгвакультуралагіч- ных слоўнікаў (“Россия. Большой лингво- страноведческий словарь” (Масква, 2007) , “Русское культурное пространство” (Масква, 2004), “Україна в словах: мовоукраїнознавчий словник-довідник” (Кіеў, 2004) у Расіі, Украі-